

Motion till riksdagen 2016/17:3284

av **Lars-Axel Nordell m.fl. (KD)**

Reformerat strandskydd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudregeln ska vara att i glest befolkade områden är byggande tillåtet förutom i områden som pekas ut som skyddsvärda och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskydd som regel bör sträcka sig 50 meter från stranden om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda markägare ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om utökat strandskydd fattas och tillkännager detta för regeringen.

Gör det lättare att bygga strandnära

Det måste bli avsevärt enklare att bygga bostäder i strandnära lägen i de glest befolkade delarna av landet. Regelverket måste reformeras i grunden. Dagens regelverk, även med hänsyn tagen till delegationens arbete och översynen, vilar på principen ”allt som inte uttryckligen är tillåtet är förbjudet”. För glest befolkade områden bör istället bebyggelse vara tillåten, förutom i områden som genom beslut pekas ut som skyddsvärda.

Där strandskyddsregler tillämpas bör strandskyddet i allmänhet sträcka sig 50 meter från stranden, snarare än de 300 meter som gäller idag, om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns.

För rättssäkerhetens skull är det viktigt att berörda markägare ska föreläggas att yttra sig innan ett beslut om utökat strandskydd tas. Ändå fattar länsstyrelserna idag generella beslut där markägare endast får veta vad som pågår genom en kungörelse i tidningen. Detta omöjliggör en rättvis intresseavvägning. För att strandskyddet ska uppfattas som legitimt krävs respekt för allemansrätten och att markägarna får en verklig möjlighet att yttra sig.

Bakgrund

Sverige har 42 000 mil strandlinje, till stora delar står den helt orörd. Samtidigt brottas många kommuner runt om i Sverige och konstaterar vikande befolkningsunderlag. För att öka attraktionskraften i att bosätta sig utanför storstäderna behöver det bli enklare att få bygga hus i sjönära lägen.

Den tidigare alliansregeringen ändrade strandskyddsreglerna vid ett par tillfällen. Syftet var att underlätta strandnära landsbygdsutveckling framförallt i områden med lågt exploateringstryck medan strandskyddet i mer exploaterade områden skulle värnas. Ambitionen var samtidigt att göra regelverket tydligare, underlätta tillämpningen och göra den mer konsekvent. För att värna de hårdast exploaterade områdena infördes en möjlighet till utökat strandskydd upp till 300 meter i de fall särskilda skäl föreligger.

Det kunde ganska snart konstateras att de nya strandskyddsreglerna inte ledde till önskat resultat. Från olika delar av landet har allvarlig kritik riktats mot regelverket för att det är krångligt och otydligt. Därför fick Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utvärdera lagstiftningen. Uppdraget redovisades i början av oktober 2013 och konstaterade behovet av fler reformer. Bland annat föreslogs då lättnader i strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag och åtgärder för att få en mer likvärdig tillämpning av reglerna. En proposition, som bifölls av riksdagen, lades också med innebörden att länsstyrelserna kan upphäva strandskydd vid små sjöar och vattendrag om området har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Någon rusning hos länsstyrelserna att börja upphäva strandskyddet i linje med riksdagsbeslutet har dock inte noterats. Tvärtom tycks det, som en följd av lagändringarna, ha blivit en motreaktion på länsstyrelserna som i stället börjat tillämpa reglerna mer restriktivt. Detta har fått orimliga konsekvenser för många som lever av sin mark. I praktiken har det blivit så att 300 meter tillämpas om det inte finns särskilda skäl som talar för att tillämpa 100-metersgränsen.

Alliansregeringen konstaterade att tillämpningen av strandskyddsreglerna brustit på grund av bristande kunskap hos framför allt kommunerna. Därför tillsattes Strandskyddsdelegationen som skulle ge råd och bistå kommunerna i tillämpningen av strandskyddsreglerna. Medel avsattes också från vilka kommunerna ska kunna söka stöd för kartläggning av s.k. LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen), något som framför allt mindre kommuner har svårt att hinna med på grund av bristande resurser. Strandskyddsdelegationens arbete bidrog till en förstärkt samverkan och mer kunskapsunderbyggd tillämpning av strandskyddsreglerna. Delegationen kunde dock konstatera i sin slutrapport att en rad ”problemområden inte kan åtgärdas fullt ut genom insatser som syftar till att stärka tillämpningen av befintliga regler”. Utifrån sina många möten med och besök på plats i olika delar av landet kunde delegationen konstatera att förhoppningar om att regeländringarna skulle göra det enkelt att bygga på landsbygden inte infriats. Delegationen pekade ut behovet av en översyn av reglerna och beklagade att detta inte ingått i deras uppdrag. Under sommaren 2016 tillkännagav den rödgröna regeringen att man avsåg att tillsätta en utredning med uppdrag att dels se över reformen av landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), dels föreslå förändringar i LIS-regelverket, i syfte att ytterligare främja landsbygdsutvecklingen i områden med god tillgång till stränder.

I nuläget tolkas reglerna så att nya hus endast får uppföras i anslutning till befintlig bebyggelse. Detta gynnar nybyggnation i redan exploaterade områden, vilket inte var syftet med förändringarna. Syftet var i stället att skydda områden med hårt

exploateringsstryck men öppna upp för byggande i obebyggda områden. Det är framförallt i storstäderna som omfattande sjönära bebyggelse kan vara ett problem, medan det i glesbygden finns gott om plats för nybyggnation med många sjöar och vattendrag. Andelen bebyggd mark utmed stränder ligger på 60–70 procent i Stockholmsområdet medan siffran i små kommuner ligger på 2–20 procent. Egentligen är det självklart att behovet av strandskydd skiljer sig åt mellan Stockholm och exempelvis Laxå kommun, som enligt en beräkning har mest sjöstrand per invånare av alla Sveriges inlandskommuner. Enligt SKL är Laxå också Sveriges fattigaste kommun. Det är orimligt att denna kommun hindras i sina strävanden att utnyttja sin främsta resurs för att skapa bättre livsvillkor för sina invånare.

Lars-Axel Nordell (KD)

Annika Eclund (KD)

Aron Modig (KD)

Roland Utbult (KD)

Emma Henriksson (KD)

Magnus Oscarsson (KD)